

АДВОКАТСЬКИЙ ЗАПИТ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА*Мусієнко Н. Є.,**студентка 3-го курсу юридичного факультету
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»*

Адвокатська діяльність полягає, в першу чергу, в наданні кваліфікованої правової допомоги з метою захисту прав клієнтів, а також забезпечення доступу до правосуддя. В результаті здійснення своєї професійної діяльності адвокат потребує доступу до інформації, яка необхідна йому для реалізації своїх функцій як адвоката. Для цього законодавством передбачено право на адвокатський запит, ним відповідно до ст.24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» є письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту [1].

До прийняття Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» право адвоката на запит врегулювалося п. 3 ч.1 ст. 6 Закону України «Про адвокатуру», який передбачав право адвоката запитувати і отримувати документи або їх копії від підприємств, установ, організацій, об'єднань, а від громадян – за їх згодою. Цей Закон не містив поняття «адвокатського запиту» і не врегулював процедуру його реалізації. Крім того, не була передбачена відповідальність осіб, які перешкождали адвокату реалізувати своє право, передбачене у вищезазначеній статті [2].

Отже, у порівнянні з попереднім Законом, новий, на нашу думку, – більшою мірою врегулював це питання: наведено поняття «адвокатського запиту», встановлено строки для надання інформації по запиту. Відтак, орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, керівники підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, яким направлено адвокатський запит, зобов'язані не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту надати адвокату відповідну інформацію, копії документів, крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом.

У разі якщо адвокатський запит стосується надання значного обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних, строк розгляду адвокатського запиту може бути продовжено до двадцяти робочих днів з обґрунтуванням причин такого продовження, про що адвокату письмово повідомляється не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання адвокатського запиту.

В цілому, Закон передбачає досить прозорий механізм забезпечення прав адвоката на отримання інформації, який полягає у встановленні адміністративної відповідальності за відмову в наданні інформації на адвокатський запит, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, крім випадків відмови в наданні інформації з обмеженим доступом. Проте право адвоката на запит не завжди гарантує йому отримання запитованої інформації, зазвичай такі запити ігноруються чи, порушуються терміни реагування на нього.

Аналіз Законів України «Про інформацію» та «Про доступ до публічної інформації» дає підстави вважати, що статус інформації з обмеженим доступом може бути присвоєний практично будь-якій інформації, що знову ж таки дає змогу обійти вимоги ст. 24 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та унеможливує доступ адвоката до потрібної йому інформації.

Хоча частиною 1 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» встановлено, що до адвокатського запиту додаються посвідчені адвокатом копії свідцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги. Вимагати від адвоката подання разом з адвокатським запитом інших документів забороняється. На практиці, як правило, від адвоката вимагається копія договору про надання правової допомоги, що прямо суперечить вимогам не лише ст. 24, а й ч. 1 ст. 9 цього Закону, за якою адвокат зобов'язаний зберігати адвокатську таємницю. Предметом адвокатської таємниці є питання, з яких громадянин або юридична особа зверталися до адвоката, суть консультацій, порад, роз'яснень та інших відомостей, одержаних адвокатом при здійсненні своїх професійних обов'язків. Адвокатська угода з клієнтом містить відомості, що становлять адвокатську таємницю, тому вимога надіслати договір з клієнтом є тотожною вимозі відомостей, що становлять адвокатську таємницю, а отже є протизаконною [3].

Отже, право адвоката на запит є одним із основоположних прав, без якого унеможливується надання кваліфікованої правової допомоги. На жаль, новий Закон повною мірою не врахував усіх питань пов'язаних з реалізацією права на адвокатський запит.

Таким чином, уважаємо, що для вирішення цих проблем доцільно:

- роз'яснити державним установам процедуру проходження адвокатських запитів, статтю 16 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», в якій зазначається, що державним службовцям або іншим особам, уповноваженим на виконання функцій держави, забороняється відмовляти фізичним або юридичним особам в інформації, надання якої цим фізичним або юридичним особам

передбачено законом, надавати несвоєчасно, недостовірну чи не в повному обсязі інформацію, яка підлягає наданню відповідно до закону; відповідальність за недодержання вимог законів щодо неправомірної відмови у наданні запитуваної інформації;

- усунути законодавчі шляхи можливості ненадання відповіді на запит;
- уповноваженим органам адвокатського самоврядування активніше сприяти притягненню винних осіб до адміністративної відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05 липня 2012 року [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
2. Закон України «Про адвокатуру» від 19 грудня 1992 року [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2887-12>
3. Лисенко Г. О. Проблема отримання інформації за адвокатським запитом [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://advokatlysenko.io.ua/s385884/problema_otrimannya_informacie_za_advokatskim_zapitom

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри державно-правових дисциплін Державного вищого навчального закладу «Українська академія банківської справи Національного банку України» Завгородня Владислава Миколаївна.